

PANDEMİNİN KAHRAMANLARI

♦♦♦

“Covid-19 salgınının kahramanları kim?” diye sorsalar, herhâlde herkes bir an bile düşünmeden “sağlık çalışanları” diyecektir. 14 Mart Tıp Bayramı’nı kutlarken kendi hayatlarını hiçe sayarak tüm insanlık için fedakârca ön cephede çarpışan sağlık çalışanlarının önünde saygıyla eğiliyoruz.

YAZI
Yasemin Balaban

Pandemiyle birlikte akıllara kazınan en çarpıcı fotoğraflar, astronotlarınkilere benzeyen giysilerle sandalyelerde uyuyan, hem yakınlarını riske atmamak hem de iş yoğunluğu nedeniyle evlerine gidemeyen sağlık çalışanlarına dair. Normal hayatın tamamen durduğu dönemlerde onlar canla başla sürekli mesaidelerdi. Ön cephede, olağanüstü gayret göstererek birçok hayat kurtardılar. Ancak pandeminin üçüncü yılında vaka ve ölüm sayıları hâlâ yüksek ve sağlık çalışanlarının iş yükü hâlâ ağır.

14 Mart Tıp Bayramı nedeniyle tüm sağlık çalışanlarına şükran ve minnet duygularımızı sunarken pandeminin ön cephesinde başkaları için savaşırken kaybettiklerimiz hemen akla geliyor. Türk Tabipler Birliği (TTB) tarafından hazırlanan siyahkurdele.com sitesinin verilerine göre 2020’nin başından 2022 Mart ayının ilk günlerine kadar hekimlerden eczacılara, acil servis çalışanlarından ebelere, hayatını kaybeden aktif çalışan sağlıkçıların sayısı 498’i buldu. Bu verilere göre ülkemizde 2022 yılında 12, 2021’de 194, 2020 yılında ise 292 sağlık çalışanı, Covid-19 nedeniyle yaşamını yitirdi.

Durum dünyada da farklı değildi. Dünya Sağlık Örgütü, kayıpların yoğun olduğu Ocak 2020 ile Mayıs 2021 arasındaki dönemde küresel olarak 80 bin ila 180 bin sağlık ve bakım çalışanının Covid-19 nedeniyle vefat etmiş olabileceğini tahmin ediyor. Virüse yoğun maruziyet ve çalışma saatlerinin fazlalığı nedeniyle direnç düşmesi de sağlık çalışanlarının vefatlarının arkasında yatan önemli bir neden olarak gösteriliyor.

Şiddet, aşırı yorgunluk ve göç

Pandeminin yarattığı zorluklara eklenen bir diğer sorun da sağlık çalışanlarına dönük şiddetin artmasıydı. Salgın sırasında hasta girişlerinin olağanüstü artışıyla, birçok hastanede yaşanan altyapı ve ekipman yetersizliklerinin yarattığı sıkıntıyı yine çalışanlar göğüsledi. Ne yazık ki bilinçsiz hasta ve hasta yakınlarının şiddetine maruz kalan hekim ve sağlık çalışanları oldu.

Şiddet, aşırı bir uç olsa da birçok sağlık çalışanının hastanelerde yaşanan yoğunluktan mustarip olduğu açık. Bu durum, araştırmalara da yansıyor. Sağlık-Sen tarafından yayımlanan “Covid-19 ile Mücadele Sürecinde Sağlık Çalışanları Araştırması” raporu, artan iş yükünden dolayı yorulduğunu ifade edenlerin oranının yüzde 97,7 olduğunu ortaya koyuyor.

Pandemide sıkıntıları daha da artan sağlık çalışanları, Tıp Bayramı’na kadarki süreci geniş çaplı eylemlerle geçirdi. Son aylarda sağlıkçıların yaptığı “Beyaz G(ö)rev” eylemlerinde dile getirilen taleplerden biri de yine Covid-19 ile ilgiliydi. Sağlıkçılar Covid-19’un bir meslek hastalığı olarak tanımlanması gerektiğini savunuyorlar.

Alım güçlerinin düştüğünden de yakın çalışanların bir diğer sorunu ise ücretlerin düşük olması. Sağlık-Sen’in raporu, sağlık çalışanlarının yüzde 75’inin önceki yıllara göre diğer memurlardan daha düşük ücret aldığını gösterirken geçtiğimiz yıllara göre alım gücünün düştüğünü söyleyenlerin oranının ise yüzde 87’nin üzerinde olduğunu ortaya koyuyor.

Bu dönemde, gündemde en çok yer tutan konulardan biri de kuşkusuz “hekim göçü” oldu. Çalışma şartlarının zorluğundan yakın doktorların yurt dışında çalışmaya yönelmesindeki artış, TTB’nin verilerinde de görülüyor. TTB’den sicillerini gösteren “İyi Hâl” belgesi alıp yurt dışına yerleşen hekim sayısı 2020’de 947 iken geçen yıl 1.405’e ulaştı. Bundan 10 yıl önce yalnızca 59 olan sayının 2022’de daha da yükseleceği tahmin ediliyor. Yılın ilk ayındaki veriler de bu görüşü doğrular nitelikte. Yalnızca ocak ayında yurt dışına yerleşen hekim sayısı 197’ye ulaştı.

Dikkatler yasal düzenlemede

Tüm bu sorunlar, son aylarda yapılan eylemlerin gerekçesini oluşturuyor. Yaptığı bir açıklamada “Sağlık çalışanlarının sorunları çok ağırlaştı; ekonomik özlük haklarımız, çalışma koşullarının giderek kötüleşmesi, sağlıkta artan şiddet, genç hekimlerimizin yurt dışına göç etmesi, Covid-19’un meslek hastalığı sayılmaması gibi birçok sorununuz var. Bunları Sağlık Bakanı’yla görüşmek için 1 Ekim’de talepte bulunduk” diyen TTB İkinci Başkanı Doç. Dr. Ali İhsan Ökten, 8 Şubat’ta katıldığı webinar’da eylemlere bu nedenle başladıklarını dile getiriyordu. Sağlıkçıların taleplerini karşılayacak yasa tasarısı tıp dünyasını sevindiren bir gelişmeydi. Ancak Aralık 2021’de TBMM’ye gelen tasarı, farklı komisyonlarda incelenmek ve kapsamı genişletilmek üzere geri çekildi. Pandemi döneminde fedakârca ön cephede savaş veren ve koşullarının iyileştirilmesini bekleyen sağlık camiasının dikkati şu anda bu yasa da.

YENİ YASA BEKLENİYOR

Yıllardır sağlıkçılar tarafından dile getirilen “Sağlıkta Şiddet Yasası”, 15 Nisan 2020 tarihinde kabul edilmişti. Talepleri tam olarak kapsamadığı ifade edilen yasa da düzenlemeler ve diğer çalışma şartları ve özlük haklarında düzeltmeler isteyen sağlıkçıların beklediği yasa ise henüz çıkmadı. Geçen yılın Aralık ayında Meclis gündemine giren yasa tasarısında durum “bekleme”de. Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin doktor ve diş hekimlerine yönelik ek gösterge ve ek maaş getiren maddeler Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu’na geri çekildi. Düzenlemenin tüm sağlık çalışanlarını kapsayacak şekilde yeniden hazırlanacağı ifade edildi.